

Návrh na určenie investičného projektu „D1 Bidovce – štátna hranica Slovenská republika/Ukrajina“ za strategickú investíciu

Národná diaľničná spoločnosť, a. s., IČO: 35919001 (ďalej len „investor“), doručila dňa 10. októbra 2024 na Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky žiadosť o určenie investičného projektu „D1 Bidovce – štátna hranica Slovenska republika/ Ukrajina“ za strategickú investíciu (ďalej len „žiadosť“) podľa § 4 ods. 2 zákona č. 142/2024 Z. z. o mimoriadnych opatreniach pre strategické investície a pre výstavbu transeurópskej dopravnej siete a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o strategických investíciách“).

A. Popis a parametre plánovaného investičného projektu

Realizáciou investičného projektu sa zabezpečí výstavba projektu „D1 Bidovce – štátna hranica Slovenska republika/ Ukrajina“, ktorá je zahrnutá v prílohe č. 1 zákona o strategických investíciách, keďže ide dopravnú infraštruktúru zaradenú do základnej transeurópskej dopravnej siete na území Slovenskej republiky.

Cieľom diaľničného úseku „D1 Bidovce – štátna hranica Slovenska republika/ Ukrajina“ je kvalitné a rýchle prepojenie východnej časti Slovenska v smere západ-východ, so zameraním na zlepšenie dopravnej situácie a zníženie negatívnych vplyvov dopravy na obyvateľstvo a životné prostredie. Tento diaľničný úsek bude zároveň predstavovať kľúčovú úlohu pri obnove Ukrajiny po vojne. Rýchlejšie prepojenie Ukrajiny so susednými krajinami uľahčí logistiku prepravy materiálov a humanitárnej pomoci a prispeje k jej ekonomickému oživeniu.

Diaľničný úsek je navrhnutý ako štvorpruhová, smerovo rozdelená cestná komunikácia s celkovou dĺžkou 72,02 km. Zahŕňa celkovo 7 mimoúrovňových križovatiek (Bidovce, Dargov, Parchovany, Michalovce, Biela hora, Zalužice, Sobrance), dve odpočívadlá (Michalovce, Vyšné Nemecké), protihlukové steny s celkovou dĺžkou 24 800 m, mostné objekty a ekodukty s celkovou plochou 159 437 m².

Plánovaný termín začiatku výstavby je v 1. kvartál 2028 a plánovaný termín ukončenia výstavby je 1. kvartál 2031.

Stavba sa nachádza v Košickom samosprávnom kraji, v okresoch Košice-okolie, Trebišov, Michalovce a Sobrance. Líniová stavba prechádza cez katastrálne územia Svinica, Ďurkov, Košický Klečenov, Dargov, Bačkov, Sečovce, Višňov, Parchovany, Dvorianky, Božčice, Tušice, Moravany, Rakovec nad Ondavou, Suché, Petrovce nad Laborcom, Topoľany, Strážany, Vinné, Zalužice, Hažín, Zavadka, Veľké Revišťa, Nižná Rybnica, Ostrov, Orechová, Sejkov, Jenkovce, Nižné Nemecké, Vyšné Nemecké.

Začiatok je situovaný v mimoúrovňovej križovatke Bidovce s dostavbou dvoch vetiev do existujúcej križovatky budovanej v rámci úseku D1 Budimír – Bidovce. Križovatka zabezpečí prepojenie diaľnice D1 s cestou II/546. Za križovatkou mostným objektom križuje Svinický potok a smeruje po severozápadných svahoch vrchu Bogota smerom do Dargovského priesmyku. Obec Svinica obchádza z južnej strany, pričom na ochranu pred hlukom je navrhovaná protihluková stena dĺžky 2000 m. Dúhový a Haláčovský potok prekonáva mostným objektom a v úseku km 4,0 až 6,5 prechádza nad obcou Košický Klečenov, pričom trasa je situovaná v oblasti potenciálnych zosuvov. Vzhľadom na riziká stability telesa diaľnice sú

navrhované opatrenia na samotnom telese diaľnice (kotevné prahy so zemnými lanovými kotvami) ako aj mimo telesa, konkrétne systém hĺbkového podpovrchového odvodnenia na zvýšenie stability územia v okolí telesa diaľnice. Pre prístup k uvedeným stabilizačným opatreniam sú navrhované prístupové komunikácie napojené z cesty I/19, ktoré zároveň budú slúžiť pre prístup k pozemkom.

V km 7,0 na svahoch vrchu Ploská diaľnica prechádza do súbehu s existujúcou cestou I/19 a smeruje do priesmyku Dargov pričom dosahuje pozdĺžne sklony max. 5,85 % v stúpaní na Dargov. Navrhované pozdĺžne sklony 5,81 a 5,85 % si budú vyžadovať odlišné riešenie, ako je uvedené v platnej slovenskej technickej norme STN 73 6101 Projektovanie diaľnic (73 6101). Horský priesmyk Dargov prekonáva zárezom hĺbky cca 25 m s obojstrannými zárubnými múrmi pre zmenšenie zásahu do územia, pričom diaľnica prechádza vo vzdialenosti cca 190 m od existujúcej cesty I/19 v polohe tak, aby teleso diaľnice v záreze nezasahovalo do objektov vojenských pamiatkovohistorických objektov Dargova. Vzhľadom na geologickú stavbu územia bude zárez budovaný vo vyvrelinách, čím by mala byť zabezpečená dostatočná stabilita zárezových svahov so zaistením a zároveň zárez bude zdrojom veľmi vhodného materiálu pre budovanie násypových telies. Prebytok materiálu z výkopov prvého úseku bude použitý na výstavbu druhého úseku diaľnice.

V km 7,35 sa nachádza migračný most so šírkou v korune min. 125 m pre zabezpečenie migrácie zvery nad diaľnicou D1 v rámci nadregionálneho biokoridoru Slanských vrchov. Ďalší migračný koridor je vytvorený dostatočne dlhými a predovšetkým vysokými mostami v klesaní z Dargova k obci Dargov kde sú navrhované 3 mostné objekty dĺžky min. 150 m a výške cca 18 m nad údolím potoka Trnávka. V km 7,947 križuje diaľnica prístupovú lesnú cestu, ktorá bude situovaná na mostnom objekte nad diaľnicou. V klesaní zo zárezu na Dargove križuje diaľnica cestu I/19 v km 8,078 existujúcu cestu I/19 ktorá bude situovaná v nadjazde nad diaľnicou D1.

Mostný objekt dĺžky 50 m bude budovaný za prevádzky na ceste I/19, čo si vyžaduje dočasné presmerovanie premávky na súbežnú dočasné obchádzkovú cestu situovanú do svahu vedľa existujúcej cesty so zaistením svahov. Po realizácii mosta spolu s časťou zárezu diaľnice pod mostom bude premávka presmerovaná do novej polohy. V tomto úseku bude zároveň upravená časť cesty I/19, ktorú bude v jej spodnej polohe križovať diaľnica mostným objektom dĺžky 188 m nad cestou I/19. Diaľnica za mostom prechádza na pravú stranu potoka Trnávka, ktorý spolu s prítokmi bude križovať potok Trnávka a cestu I/19 uvedenými mostnými objektmi dĺžky 422 a 252 m. Za križením s cestou I/19 prechádza diaľnica D1 severne od obce Dargov, kde vzhľadom na križovanie diaľnice s nadregionálnym biokoridorom Slanských vrchov v rámci územia NATURA 2000 pre zabezpečenie bezkolízneho pohybu zvery križuje mostným objektom dĺžky 612 m nad nadregionálnym biokoridorom Slanských vrchov, ktorý je súčasťou územia NATURA 2000. Diaľnica obchádza Obec Dargov zo severnej strany cez lesné pozemky z dôvodu situovaná v dostatočnej vzdialenosti od obce a aby nezasahovala do futbalového ihriska obce, ktoré je situované v lese nad obcou. V km 13,2 križuje cestu III/3650 cez obec Bačkov smerom do Vranova nad Topľou, kde sa zároveň nachádza mimoúrovňová križovatka Dargov s prepojením na cestu I/19 a umožňuje tým etapizáciu výstavby.

Po východných svahoch Slanských vrchov smeruje diaľnica východným smerom do údolia rieky Ondava. Mesto Sečovce obchádza diaľnica zo severnej strany od mesta Sečovce a severne od obcí Višňov a Parchovany, s cieľom minimalizácie zásahu do územia NATURA 2000

Ondavská rovina. V km 20,131 diaľnica nadjazdom križuje železničnú trať č. 192 Trebišov – Vranov nad Topľou, kde je v súčasnosti vylúčená osobná železničná preprava. Križovanie s cestou I/79 v km 20,8 je využité na situovanie mimoúrovňovej križovatky Parchovany, ktorá bude predovšetkým privádzať dopravu od mesta Vranov nad Topľou smerujúcu do aglomerácie Košíc, pričom podľa dopravného prieskumu má tento smer vyšší objem než smer Košice – Trebišov. Križovatka má deltovitý tvar.

V úseku km 18,430 až 25,2 prechádza diaľnica v dĺžke 6,77 km cez severnú okrajovú časť územia NATURA 2000 „Ondavská rovina“ z dôvodu preskúmania zmenšenia dĺžky trasy diaľnice. Diaľnica prechádza medzi obcami Parchovany a Dvorianky, a v km 25,249 križuje pod sútokom riek Topľa a Ondava rieku Ondava mostom dĺžky 110 m, aby bol umožnený pohyb správcu toku po hrádzi rieky Ondava. V km 27,386 križuje diaľnica cestu II/554 v nadjazde z dôvodu stúpania trasy na „Pozdišovský chrbát“, ktorý oddeľuje údolie riek Ondava a Laborec. Diaľnica prechádza zárezovým úsekom od km 30 po km 31 cez „Pozdišovský chrbát“ a je zdrojom výkopového materiálu pre budovanie násypových telies.

V klesaní do údolia rieky Laborec mostným objektom dĺžky 56 m križuje údolia severne od obce Suché cestu III. triedy, kde sa zároveň nachádza aj prepojenie s odpočívadlom Michalovce. Mostný objekt je zároveň využívaný na kríženie dopravných smerov zabezpečujúcich napojenie veľkého jednostranného odpočívadla Michalovce a strediska správy a údržby diaľnic (SSÚD) Michalovce v oku prístupovej cesty na odpočívadlo. V údolí rieky Laborec v km 33,407 a 34,158 križuje potoky Duša a Stredný potok.

Druhý úsek diaľnice je ukončený v križovatke Michalovce v km 35,4 ktorá zabezpečuje prepojenie diaľnice s cestou I/18. V km 35,002 križuje diaľnica mostným objektom dĺžky 140 m železničnú trať č. 103A Michalany – Łupków a potok Ortáš. Pre situovanie križovatky sa využíva mostný objekt dĺžky 1005 m nad cestou I/18 a riekou Laborec, ktorý zároveň premostňuje záplavové územie rieky Laborec a zároveň umožňuje migráciu zvery v koridore rieky a jej priľahlom území.

Na ceste I/18 pod mostným objektom na diaľnici bude situovaná turbo-okružná križovatka, ktorá s vysokou kapacitou a bezpečnosťou zabezpečí prepojenie diaľničných vetiev s cestou I/18 smerom na Humenné a Sninu. Zároveň sa v križovatke napojí plánovaná preložka cesty I/18 Nižný Hrabovec – Petrovce nad Laborcom, ktorú v súčasnosti pripravuje Slovenská správa ciest.

V km 38,3 diaľnica prechádza areálom obal'ovacieho centra, kde si vyžiada odstránenie existujúcich objektov obal'ovacieho centra. V km 39,804 diaľnica križuje cestu miestnej komunikácie na pozemku registra „C“ KN parc. č. 1603, ktorá zabezpečuje prístup nadrozmernej vojenskej techniky k posádkovému cvičisku-Biela Hora, ktoré je v užívaní Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Pri úprave miestnej komunikácie je potrebné uvažovať s min. záťažou vojenskej nadrozmernej techniky 60 ton. V úseku medzi km 40 a 43 sa diaľnica nachádza v koridore elektrických vysokonapäťových vedení smerujúcich do elektrickej stanice Michalovce, ktorá je situovaná za objektom obchodného centra pri ceste I/18.

V km 37,509 diaľnica križuje cestu III/3741, ktorá bude situovaná nad diaľnicou, a smeruje do križovatky Biela Hora na km 41,1 s cestou II/582. Táto križovatka zabezpečí prepojenie severnej časti mesta Michalovce, ako aj prístup do turistickej zóny Zemplínskej Šíravy.

Diaľnica je umiestnená v dostatočnej vzdialenosti od cintorína Michalovce – Biela Hora. V km 42,785 diaľnica križuje vypúšťací kanál zo Zemplínskej Šíravy a pokračuje smerom do križovatky Zalužice v km 43,7, kde križuje cestu I/18.

Diaľnica prechádza medzi časťou Zalužice a obcou Čečehov, kde križuje prístupovú cestu a niekoľko melioračných kanálov prostredníctvom mostných objektov. V km 49 až 57 diaľnica prechádza severne od regionálneho biocentra a národnej prírodnej rezervácie Senianske rybníky. V km 50,947 sa nachádza migračný most s minimálnou šírkou 125 metrov nad diaľnicou D1, ktorý spája nadregionálny biokoridor zo Senianskych rybníkov so Zemplínskou Šíravou.

Diaľnica obchádza chránené územie NATURA 2000 Senianske rybníky zo severnej strany, pričom v blízkosti križovatky Sobrance sa nachádza druhý migračný most v km 56,747, taktiež s minimálnou šírkou 125 metrov. Tento most spája ďalší nadregionálny biokoridor zo Senianskych rybníkov s územím NATURA 2000 Vihorlatské vrchy.

V km 57,1 sa nachádza mimoúrovňová križovatka Sobrance, kde diaľnica križuje cestu III/3797. Z dôvodu zníženia stavebných nákladov sa plánuje rekonštrukcia tejto cesty od križovatky Sobrance až po napojenie na cestu I/19, kde bude vybudovaná okružná križovatka. Rekonštrukcia sa týka úseku v dĺžke 2450 metrov, čím sa eliminuje potreba budovania samostatného privádzača na diaľnicu D1.

Kríženie diaľnice D1 s cestou III/3797 (kde sa nachádza aj začiatok predmetného úseku) vzhľadom na zníženie nákladov využíva diaľnica na situovanie mimoúrovňovej križovatky Sobrance osmičkového tvaru, pričom vzhľadom na prechádzajúci biokoridor križuje diaľnica cestu III/3797 v podjazde. Z mimoúrovňovej križovatky Sobrance až po napojenie na pôvodnú cestu I/19 je navrhovaná rekonštrukcia cesty III/3797 v dĺžke 2450 m s okružnou križovatkou na ceste I/19 z ktorej môže byť výhľadovo napojená preložka cesty II/582 smerom na Ruskovce a Jasenov.

Z križovatky Sobrance diaľnica pokračuje súbežne s cestou I/19 severne od obce Ostrov a medzi obcami Kristy a Sejkov. Kríženia s cestami III. triedy sú riešené nadjazdmi nad diaľnicou D1. Južne od obce Jenkovce sa diaľnica stáča severovýchodným smerom k hraničnému priechodu Vyšné Nemecké – Užhorod.

V km 70,5 sa nachádza veľké jednostranné odpočívadlo, prístupné z oboch smerov, s oddeleným parkoviskom pre 174 nákladných vozidiel a pracoviskom SSÚD Michalovce pre správu a údržbu diaľnice. Diaľnica D1 križuje štátnu hranicu na existujúcom hraničnom priechode Vyšné Nemecké – Užhorod, čím sa eliminuje potreba hľadať nový priechod, ktorý by vzhľadom na zastavanosť územia mesta Užhorod na ukrajinskej strane nebol prakticky možný.

B. Zhodnotenie aplikácie inštitútu strategickej investície

Investor je právnickou osobou, ktorej zakladateľom je štát. Podľa § 2 zákona o strategických investíciách je investorom právnická osoba so 100 % majetkovou účasťou štátu. Podľa zákona o strategických investíciách bude investor zabezpečovať prípravu alebo realizáciu investície v zmysle § 2 písm. d) zákona o strategických investíciách.

V zmysle § 2 písm. d) zákona o strategických investíciách sa pod pojmom investičný projekt rozumie proces zameraný na prípravu alebo realizáciu investície, pozostávajúci zo súboru zosúladených, riadených a časovo ohraničených činností, ktorý

1. realizuje investor,
2. má určený predpokladaný začiatok a koniec trvania a harmonogram realizácie,
3. má definované aspoň finančné zdroje, ľudské zdroje a spravidla aj merateľné kvalitatívne a kvantitatívne prínosy.

Podľa § 3 ods. 2 vláda za strategickú investíciu určí investičný projekt v oblastiach podľa prílohy č. 1, ak jeho realizáciu zabezpečuje investor. Plánovaný investičný projekt je súčasťou prílohy č. 1, časti B, 1. Pozemné komunikácie, písm. c) až g).

Realizáciou líniovej stavby diaľnice „D1 Bidovce – štátna hranica Slovenska republika/ Ukrajina“ sa bude naplňať hlavný intenzifikačný cieľ, ktorým je dobudovanie novej, modernej a kapacitnej pozemnej komunikácie vyhovujúcim súčasným a výhľadovým nárokom na dopravu v danom území. Nový úsek diaľnice je súčasťou medzinárodného európskeho ťahu E50 v smere západ – východ a zároveň patrí do základnej transeurópskej dopravnej siete (TEN-T).

Na základe predloženej žiadosti je možné konštatovať, že predložený investičný projekt spĺňa požadované atribúty na vydanie osvedčenia o strategickej investícii podľa § 5 zákona o strategických investíciách.

C. Záver

Po posúdení žiadosti o vydanie osvedčenia o strategickej investícii Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky v súlade s § 4 ods. 5 zákona o strategických investíciách predkladá vláde na schválenie návrh na určenie predmetného investičného projektu za strategickú investíciu.

Príloha č. 1 - Navrhované územie investície zobrazené na kópii z katastrálnej mapy